

Εις άτοπον οικολογία και Χριστούγεννα (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : [ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ](#)

Date : Δεκεμβρίου 24, 2008

Το οικολογικό λεγόμενο πρόβλημα είναι οργανικό γέννημα συγκεκριμένου πολιτισμού, δηλαδή γενικευμένου τρόπου του βίου: του καταναλωτικού τρόπου. Καταναλωτισμός δεν σημαίνει απλώς βουλιμική συμπεριφορά, αλλά «στάση» ζωής. Ο άνθρωπος της καταναλωτικής «στάσης» ταυτίζει τη ζωή με την ανάγκη και απαίτηση ιδιοποίησης, κατοχής, κυριαρχίας. Δεν ξέρει να κοινωνεί, να μοιράζεται, δεν υποπτεύεται τη χαρά της αυθυπέμβασης, της αυτοπροσφοράς, την ερωτική ανιδιοτέλεια.

Ο καταναλωτισμός είναι έκφανση και συνέπεια του ατομοκεντρισμού. Ευρύτερη έννοια ο ατομοκεντρισμός, σημαίνει ότι κέντρο της ζωής γίνεται το άτομο, όχι η χαρά των σχέσεων κοινωνίας - η κατασφάλιση του εγώ, όχι η διακινδύνευση της αυτοπροσφοράς. Προϊόν του ατομοκεντρισμού, πριν και από τον καταναλωτισμό, η απόλυτη και αυτονόητη προτεραιότητα των δικαιωμάτων του ατόμου.

Σήμερα, σκεπτόμαστε, μιλάμε, συν-εννοούμε με βάση τα ατομικά δικαιώματα - μοιάζει αδιανόητο, εξωπραγματικό να αποτελεί πρωταρχική ανάγκη η σχέση, πρώτη προτεραιότητα η μετοχή σε κοινότητα, η συγκρότηση «πόλης».

Αν θέλουμε να κυριολεκτούμε, δεν μπορούμε να μιλάμε για «πολιτισμό ατομοκεντρισμού» - «πολιτισμός» και «ατομοκεντρισμός» είναι έννοιες ασύμβατες, αντιφατικές. Ο πολιτισμός είναι γέννημα της «πόλεως», ο ατομοκεντρισμός παγίδευση στα ενστικτώδη ορμέμφυτα. Η «πόλις» δεν αποτελεί απλώς διευρυμένο οικισμό, προκύπτει από το κοινό άθλημα να υπερβαίνει ο καθένας την ατομική του ιδιο-τέλεια για τη χαρά των σχέσεων κοινωνίας. Παγίδευση στα ορμέμφυτα σημαίνει το διαμετρικά αντίθετο: να θωρακίζει καθένας το εγώ του, να δίνει προτεραιότητα στην αυτοσυντήρηση, στην κυριαρχία, στην ηδονή του. Ατομοκεντρισμός είναι η φάση του πρωτογονισμού, η εμμονή στην κτηνώδη αλογία, πολιτισμός είναι η ελευθερία από την υποταγή στο ένστικτο, η προτεραιότητα της έλλογης σχέσης.

Όταν πραγματώνεται το κατόρθωμα της «πόλεως» και η «πολιτική» παράγει «πολιτισμό», οι άνθρωποι δεν αρκούνται να κοινωνούν απλώς την «χρεία», δεν συνυπάρχουν μόνο για να εξυπηρετούνται τα ατομικά τους συμφέροντα με καταμερισμό εργασίας. Θέτουν στόχους αλήθειας, δηλαδή υπαρκτικής γνησιότητας, αποβλέπουν στην αξιολόγηση ποιότητων, κοινωνούν την καλλιέργεια (την «παίδευσιν») ως πρώτιστη ανάγκη. Δεν διανοούνται (δεν χρειάζεται) να θωρακίσουν ατομικά δικαιώματα. Η τιμή του να είναι κανείς «πολίτης», να μετέχει στο «άθλημα του αληθεύειν» που είναι η πολιτική, υπερκαλύπτει τις εξασφαλίσεις των συλλογικών «συμβολαίων», τον πρωτογονισμό των ατομικών δικαιωμάτων.

Η γενεαλογία της σημερινής οικολογικής απειλής θα είναι σίγουρα λειψή αν αγνοήσουμε τη θρησκευτική μήτρα του καταναλωτικού ατομοκεντρισμού που γεννάει τον οικολογικό εφιάλτη. Η θρησκευτική αυτή μήτρα έχει συγκεκριμένες ιστορικές συντεταγμένες: Εντοπίζεται στα «βαρβαρικά», έσχατης υπανάπτυξης φύλα που, από τα τέλη του 4ου ως και τον 6ο μ.Χ. αιώνα, κατέκλυσαν τη Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και την κατέλυσαν, δημιουργώντας την καινούργια σε πληθυσμική συγκρότηση μετα-ρωμαϊκή Ευρώπη.

Αυτά τα φύλα έσπευσαν να «εκχριστιανιστούν», επειδή τότε ο εκχριστιανισμός ήταν ταυτόσημος με την είσοδο στον πολιτισμό. Αλλά το επίπεδο παιδείας και υπανάπτυξης των εισβολέων δεν επέτρεπε πρόσληψη του Χριστιανισμού συνεπέστερη από τη σημερινή τάχα και «αστικοποίηση» νεόπλουτων της πρώτης ή δεύτερης γενιάς που εγκατέλειψε την ύπαιθρο. Αλλοτρίωσαν τα βαρβαρικά φύλα το εκκλησιαστικό γεγονός, το μετέτρεψαν σε φυσική θρησκεία ικανή να ανταποκριθεί στις ενστικτώδεις απαιτήσεις θρησκευτικότητας του φυσικού ατόμου.

Ο ατομοκεντρισμός είναι το τυπικό γνώρισμα κάθε φυσικής θρησκείας, τυπικό γνώρισμα και του «Χριστιανισμού» που καλλιέργησαν οι καινούργιοι κάτοικοι της Ευρώπης. Η πίστη, από άθλημα εμπιστοσύνης, δηλαδή αυθυπέμβασης και αγαπητικής αυτοπαράδοσης, μεταποιήθηκε σε ατομικές «πεποιθήσεις», θωράκιση του εγώ με νοητικές παραδοχές και ψυχολογικές βεβαιότητες. Η άσκηση, από αγώνισμα αυταπάρησης για χάρη της μετοχής στην εκκλησιαστική κοινωνία της ζωής, αλλοτριώθηκε σε ηθική, ατομική πειθάρχηση σε νόμους και κωδικές εντολές προκειμένου να θωρακιστεί το άτομο με τη σιγουριά της αξιομισθίας.

Η σωτηρία έχασε το ετυμολογικό της νόημα (από το σώζω - σώζομαι, που σημαίνει γίνομαι σώος, ακέραιος, φτάνω στην ολοκληρία των υπαρκτικών μου δυνατοτήτων), κατανοήθηκε σαν αιώνια εξασφάλιση του εγώ. Ατομική πίστη, ατομική ηθική, ατομική σωτηρία: η εκκλησία έπαψε να σημαίνει γεγονός, σύναξη ευχαριστιακή, τρόπο της ύπαρξης, σώμα όπου τα μέλη κοινωνούν τη ζωή κατ' εικόνα του Τριαδικού Θεού, του «όντως έρωτος».

Εγινε θρησκεία η εκκλησία, ιδεολογία με θεσμούς αποτελεσματικότητας και επιβολής, με δόγματα και νομικό έλεγχο της πιστότητας του ατομικού φρονήματος στο δόγμα, πιστότητας της ατομικής συμπεριφοράς στην κωδικοποιημένη ηθική. Λησμονήθηκε ότι στην Εκκλησία πρωτοπορούν και δείχνουν τον δρόμο οι παραιτημένοι από το εγώ τους ληστές, άσωτοι, τελώνες, πόρνες, ότι οι άγιοι της Εκκλησίας είναι για όλους μόνο μια ανοιχτή αγκαλιά, ποτέ εισαγγελείς κατάκρισης πρόξενoi ενοχών.

Τον αλλοτριωμένο, τυραννικό του ανθρώπου χριστιανισμό απολάκτισε τελικά, ύστερα από επώδυνη ιστορική πορεία εξεγέρσεων και διαμαρτυρήσεων, ο καινούργιος κόσμος της ευρωπαϊκής Δύσης. Μόνο που η εξέγερση ήταν ενάντια στην επιδερμική συμπτωματολογία της τυραννικής θρησκευτικότητας, δεν αναζήτησε (και δεν εντόπισε) τον κεντρικό άξονα: τον πρωτογονισμό της ατομοκρατίας.

Ετσι, στο καινούργιο (το νεωτερικό) «παράδειγμα» γενικευμένου τρόπου του βίου που γέννησε η Δύση, εκπληκτικά επιτεύγματα τεχνολογίας, αποτελεσματικότητας θεσμών, προόδου στη γνώση, θεμελιώνονται (ή σωστότερα, αιωρούνται) στην επισφάλεια του πρωτογονισμού της ατομοκρατίας. Πολιτισμός» προ-πολιτικός, ανυποψίαστος για το κατόρθωμα της «πόλεως» και το «αληθείας άθλημα» της πολιτικής, υποτάσσει κάθε επιδίωξη στον εντυπωσιασμό, στον ηδονισμό, στην ψευδαισθητική αποχαύνωση του ατόμου. Στη θέση της ατομικής πίστης η ιδεολογικοποιημένη φυσιοκεντρική ατομοκρατία, στη θέση της ατομικής ηθικής η αυτοκαταστροφική χρησιμοθηρία, στη θέση της ατομικής σωτηρίας η παγερή «ελπίδα» μηδενισμού της ατομικότητας.

Αυτός ο «πολιτισμός» γιορτάζει Χριστούγεννα αντιστρέφοντας τους όρους και την

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

αιτιολόγηση της Γιορτής - όπως ακριβώς πασχίζει να λύσει και το οικολογικό πρόβλημα δίχως να αντιστρέψει τους όρους και τις σκοποθεσίες που γέννησαν το πρόβλημα...

(Πηγή: "Καθημερινή" 23/12/2007)